

KATARZYNA SKOWRONEK
BARBARA CZOPEK-KOPCIUCH
HALSZKA GÓRNY
MAŁGORZATA MAGDA- CZEKAJ
ELENA PALINCIUC-DUDEK
ELŻBIETA SUPRANOWICZ
Instytut Języka Polskiego PAN

DOI: <http://dx.doi.org/10.17651/ONOMAST.62.16>

Onomastica LXII, 2018

PL ISSN 0078-4648

„NAJCZĘSTSZE NAZWISKA W POLSCE — WSPÓŁCZESNOŚĆ I HISTORIA.
SŁOWNIK ELEKTRONICZNY”
STAN BADAŃ NAD PROJEKTEM

Słowa tematyczne: antroponomastykon, nazwisko polskie, baza nazwisk PESEL, struktura artykułu hasłowego, frekwencja nazwiska, geografia nazwiska

1. UWAGI WSTĘPNE. CEL PROJEKTU, JEGO ZAŁOŻENIA I OGÓLNY OPIS

Projekt „Najczęstsze nazwiska w Polsce — współczesność i historia. Słownik elektroniczny”¹ realizowany jest od połowy 2014 r. Głównym jego celem naukowym jest wykonanie słownika internetowego, zawierającego 30 000 najczęściej używanych obecnie nazwisk w Polsce. Odbywa się to za pomocą oprogramowania komputerowego, specjalnie stworzonego na potrzeby tego onomastykonu przez specjalistyczną firmę. Program ten jest obecnie stale zmieniany i ulepszany w ramach prac informatycznych w Instytucie Języka Polskiego PAN ze względu na elementy merytoryczne związane z postępowaniem prac leksyko-graficznych.

Nazwiska Polaków były niejednokrotnie przedmiotem naukowego zainteresowania językoznawców, onomastów, historyków, genealogów, socjologów. Interesuje się nimi także wiele osób z kraju i zagranicy, chcących poznać historię swojej rodziny i szukających „korzeni”. Jest to szczególnie istotne w epoce „płynnej nowoczesności” (por. Bauman, 2006), która charakteryzuje się — według zgodnego przekonania współczesnych filozofów kultury — gwałtownym rozwojem zaawansowanych technologii, nadmiarem informacji i opinii, brakiem stałych wartości, rozpadem tradycyjnych wspólnot (m.in. rodzinnych), anomią i atrofią społeczną, pozornie zwiększonym zasięgiem ludzkich relacji połączonym ze wzrastającym poczuciem alienacji i osamotnienia. Współcześnie jednostka zmuszona jest sama niejako „zaprojektować” własną

¹ Projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, nr 11H13024682.

osobę (Giddens, 2006), poszukując różnych elementów biograficznych, narracyjnych, mogących służyć temu celowi. Konstruowanie tożsamości wymaga bowiem ciągłego podtrzymywania własnej autonarracji biograficznej. Trudno więc się dziwić, że jednym z remediów na taki stan „osamotnienia” są właśnie poszukiwania genealogiczne i rodzinne. W sensie głębokim próbują one odtworzyć historię i tradycję, a w konsekwencji — zrekonstruować pewien „ład społeczny”, którego jednostkom brakuje niekiedy w dzisiejszym świecie, a którego chciałyby doświadczać. Te poszukiwania mają niekiedy rzeczywisty charakter źródłowo-historyczny, często jednak są pewnego typu narracją „fabularyzowaną”, elementem tradycji i przeszłości, nie tyle odszukanej, co „wynalezionej”. Tego typu działania często przybierają charakter onomastyczny: ludzie chcą wiedzieć, co ich „nazwisko znaczy”, kiedy powstało etc. Warto obejrzeć liczne strony internetowe typu: Poradnik genealogiczny², Genealodzy.pl. Serwis Polskiego Towarzystwa Genealogicznego³ lub Moi krewni⁴, aby uświadomić sobie zakres i rozmiar takich prywatnych poszukiwań i pasji genealogicznych. Projekt „Najczęstsze nazwiska w Polsce — współczesność i historia. Słownik elektroniczny” ma być zatem kompleksową odpowiedzią nie tylko na tak istotne i rozpowszechnione obecnie potrzeby jednostkowe i społeczne (tj. poszukiwania czy konstruowania osobistej i rodzinnej tożsamości), ale i w przyjaznej formie dostarczać rzetelnej, wartościowej wiedzy onomastycznej. Taki onomastykon pomoże usunąć zakres oddziaływań osób popularyzujących na stronach internetu wiedzę nienaukową.

Należy również podkreślić, że choć do tej pory powstało wiele słowników antroponimicznych, to jednak przeważnie podawane tam informacje są niepełne z różnych powodów. Największym, bo obejmującym wszystkie nazwiska osób mieszkających w Polsce, jest „Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych”, wydany przez K. Rymuta (wersja książkowa: t. I–X, 1992–1994). Antroponomastykon ten jednak podaje dane liczbowe z 1990 r. na podstawie bazy PESEL, odnoszące się do frekwencji całkowitej każdego z ówczynie funkcjonujących 405 670 nazwisk w Polsce oraz liczby jego użytkowników w 49 województwach (według dawnego podziału terytorialnego Polski, obowiązującego w latach 1975–1998). Dane liczbowe zawarte w tym słowniku pochodzą zatem sprzed prawie 25 lat i częściowo się zdezaktualizowały (głównie ze względu na inny obecnie podział administracyjny, zmiany demograficzne, populacyjne, migracyjne etc.). Słownik ten nie zawiera też informacji natury językoznawczej. W pewnym stopniu ten brak likwiduje dwutomowy słownik K. Rymuta

² por. http://genealog.mrog.org/odsylacze_imnaz.html

³ por. http://genealodzy.pl/index.php?name=Web_Links&req=viewlink&cid=22

⁴ por. <http://www.myheritage.pl/genealogia>; <http://www.moikrewni.pl/mapa/>

„Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny” (t. I–II, 1999–2001). Ten słownik oraz inne opracowania mają jednak charakter z konieczności fragmentaryczny, a ich baza materiałowa jest mniejsza. Nie podają też pełnej informacji językoznawczo-encyklopedycznej na temat nazwisk.

Obecny projekt elektronicznego „Słownika najczęściej używanych nazwisk w Polsce” uwzględnia relatywnie aktualne dane frekwencyjne (baza PESEL z 2014 r.), a jednocześnie obejmuje dużą liczebnie grupę nazwisk oraz dostarcza potrzebnej z tego zakresu wiedzy. Opracowanych zostanie 30 000 najczęściej używanych nazwisk spośród ponad 400 000 wszystkich używanych obecnie w Polsce. Stanowi to niecałe 8% wszystkich nazwisk. Należy jednak zwrócić uwagę, że przyszli użytkownicy słownika, którzy odnajdą w nim swoje nazwisko, będą stanowić około 85% całej populacji kraju. Opracowanie dalszych 370 000 nazwisk objęłoby zatem tylko 15% ludności zamieszkałej w Polsce.

Słownik od początku został pomyślany tak, aby miał walory w zakresie merytorycznym (językoznawczym/onomastycznym), poznawczym (popularyzatorskim) i był ważny dla międzynarodowej współpracy naukowej. Po pierwsze, stanowić ma bezpłatne i ogólnodostępne w Internecie kompendium antroponimiczne. Od zakończenia prac powinien zatem służyć zarówno językoznawcom/onomastom, jak i licznym nieprofesjonalistom, żywo jednak zainteresowanym tematyką, tym, którzy poszukują osobistej i rodzinnej tożsamości. Po drugie, słownik połączy w odpowiednich proporcjach informacje współczesne i historyczne. Jego statystycznie duża baza materiałowa (30 000 nazwisk) pozwala żywić przekonanie, że pracami leksykograficznymi zostaną objęte nazwiska najczęstsze, bardzo częste i częste, używane obecnie w Polsce, a zatem — z punktu widzenia potencjalnych użytkowników takiego słownika — te, które są najczęściej przez nich poszukiwane. Po trzecie, słownik uzupełni lukę dotyczącą zbiorów nazwisk używanych w Polsce w układzie czasowym/chronologicznym. Istnieją bowiem słowniki dotyczące materiału antroponimicznego staropolskiego („Słownik staropolskich nazw osobowych”) i średniopolskiego („Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku”). Brak jednak analogicznego opracowania dotyczącego współczesności. Po czwarte, słownik powinien stworzyć platformę współpracy z ośrodkami naukowymi w Europie, które zajmują się podobnymi badaniami (por. Heuser, Scheller, 2018). Mamy nadzieję, że stanie się on ważnym ogniwem w przygotowywaniu europejskiego słownika nazwisk. Po piąte, słownik po jego ukończeniu może stanowić podstawę do dalszych badań i prac leksykograficznych w Pracowni Onomastyki IJP PAN, które zmierzałyby do stworzenia wszechstronnego informacyjnie, powszechnie dostępnego elektronicznego słownika wszystkich nazwisk (a później imion) współcześnie używanych w Polsce. Taki „antroponimiczny słownik przyszłości”

połączyłby informacje statystyczno-frekwencyjne ze współczesną wiedzą onomastyczną i elektronicznym warsztatem leksykografa. Wreszcie, jak wierzymy, słownik będzie mieć istotne znaczenie dla utrwalania tradycji i kultury narodowej — przez ułatwianie wszelkiego typu poszukiwań genealogicznych i rodzinnych oraz dostarczanie wiedzy naukowej o nazwisku; przez utrwalanie wiedzy historycznej o danej formie nazwiskowej.

Realizacja projektu „Najczęstsze nazwiska w Polsce — współczesność i historia. Słownik elektroniczny” wpisuje się w dotychczasowe badania nad polską antroponimią, mające długą i znakomitą tradycję. Będzie uzupełnieniem już istniejących słowników historycznych o czasy współczesne. Właściwie już od stu lat, a szczególnie od czasów powojennych, próbuje się w Polsce zestawić możliwie pełny zbiór nazw osobowych od czasów historycznych do współczesności. Po dziesiątkach lat pracy członków Pracowni Antroponimicznej IJP PAN ukończony został „Słownik staropolskich nazw osobowych” pod redakcją W. Taszyckiego (t. I–VII, Wrocław 1965–1987), zawierający imiona, nazwiska, przezwiska, nazwy heraldyczne utrwalone w źródłach historycznych przed 1500 r. Było to pierwsze i największe tego typu przedsięwzięcie w krajach słowiańskich. Jego uzupełnieniem stał się „Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych” (1995–2000) pod red. A. Cieślikowej, M. Malec i K. Rymuta, który objaśnia pochodzenie, etymologię i motywację różnych nazw osobowych (np. odapelatywnych, pochodzenia chrześcijańskiego, odmiejscowych i innych), znajdujących się we wspomnianym „Słowniku staropolskich nazw osobowych”. Chronologiczną kontynuacją „Słownika staropolskich nazw osobowych” jest ukończona w ubiegłym roku w Pracowni Antroponimicznej (obecnie w strukturze Pracowni Onomastyki) synteza „Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku”, obrazująca kolejny etap rozwoju polskiej antroponimii. Onomastykon ten ukazuje rozwój nazwiska rodzinnego w okresie średniopolskim (XVI–XVIII w.) na ówczesnych terenach Polski (szczegółowo o tym por. Górny, Skowronek, 2017). Dysponujemy zatem zbiorem nazw osobowych od czasów najstarszych do początków czasów rozbiorowych. Omawiane dzieła stanowią dziś fundament badań nad polskimi nazwami osobowymi i dotyczą głównie czasów historycznych. Opracowanie nazw osobowych okresu rozbiorów, czasów międzywojennych i powojennych (po 1945 r.) wymagać będzie z kolei odrębnych metod i technik badawczych (z powodu konieczności uwzględnienia znacznego wpływu języków ościennych, licznych i gwałtownych ruchów migracyjnych, braku pełnej ewidencji ludności z tamtego czasu, strat wojennych etc.). Jest więc potrzebne, by — zanim tamto zadanie będzie mogło zostać zrealizowane — uzupełnić już istniejące onomastykony historyczne o onomastykon współczesny. Zapewni to, przynajmniej w pewnym stopniu, wiedzę o ciągłości danego nazwiska, jego rozwoju, funkcjonowaniu, lokalizacji, frekwencji etc.

Jednocześnie projekt „Najczęstsze nazwiska w Polsce — współczesność i historia. Słownik elektroniczny” będzie mieć charakter komplementarny wobec badań nad nazwiskami, prowadzonymi w innych krajach, wpisując się w naukową współpracę onomastów europejskich. Tego typu projekty realizowane są już w Niemczech (szczególnie „Digitale Familiennamenwörterbuch Deutschlands”, por. Heuser, Scheller, 2018), Luksemburgu, Szwajcarii, Holandii. Dzięki nim w przyszłości może powstać europejska baza nazwisk. Już teraz jednak efektem poczynań naukowych są strony internetowe, ukazujące rozmieszczenie geograficzne i statystyki dotyczące frekwencji nazwisk używanych w wielu krajach europejskich⁵. Projekt „Najczęstsze nazwiska” może więc być istotny ze względu na potrzebę umiędzynarodowienia polskiej onomastyki i jej współpracy z zagranicznymi ośrodkami.

2. ELEMENTY TECHNICZNO-KOMPUTEROWE ZWIĄZANE Z OPRACOWANIEM HASEŁ W SŁOWNIKU

Podstawą materiałową projektowanego słownika nazwisk są aktualne (pochodzące z 2014 r.) dane dotyczące nazwisk używanych w Polsce, otrzymane nieodpłatnie z Działu Ewidencji Ludności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Pliki formatu .xls zawierały następujące dane: nazwisko, ogólna frekwencja, frekwencja według płci, frekwencja według poszczególnych województw, miast i powiatów. Zostały one przekonwertowane do specjalnie w tym celu opracowanego przez firmę informatyczną programu, będącego zaawansowaną aplikacją leksykograficzną. Od początku trwania prac aż do tego momentu (czerwiec 2018 r.) była ona stale dostosowywana do potrzeb materiałowych i realizacyjnych, tak aby można było uzupełniać poszczególne artykuły hasłowe o informacje językowe, współczesne i historyczne.

Program został opracowany i wstępnie wdrożony na serwerach jednej z firm komputerowych; obecnie jest systematycznie rozbudowywany oraz testowany na serwerach IJP PAN. Prace informatyczne dotyczyły zmian w kodzie programu oraz optymalizacji jego funkcjonowania w zakresie edycji haseł. Istnieje m.in. obecnie możliwość edycji 30 000 haseł przez wszystkie leksykografki — poprzednio hasła były „przydzielone” jako odrębne do sześciu uczestniczek projektu. Usunięcie wielu kont na rzecz jednego wspólnego pozwala na prace współautorskie w poszczególnych hasłach. Nastąpiły także konieczne zmiany i uzupełnienia w zakresie elementów graficznych, zwiększono m.in. widoczność map rozmieszczenia użyt-

⁵ np.: <http://www.verwandt.de>; <http://www.verwandt.ch>; <http://www.verwandt.at>; <http://dst.dk/da/Statistik/emner/navne/HvorMange.aspx>; <http://www.meertens.knaw.nl/nfb/>; <http://www.familiennaam.be>

Nazwiska w Polsce

Hasła - słownik

Ustawienia

Hasło - słownik - lista

Search:

Show 100 entries

Hasło	Opis	Status	Opis
ABRAMCZYK	2018-06-15 13:45:43	W trakcie realizacji	
ABRAMOWICZ	2018-06-15 13:51:20	W trakcie realizacji	
ADACH	2018-06-15 13:57:30	W trakcie realizacji	
ADAMCZAK	2018-06-15 14:01:54	W trakcie realizacji	
ADAMCZEWSKA	2018-06-15 14:15:14	W trakcie realizacji	
ADAMCZEWSKI	2018-06-15 14:13:49	W trakcie realizacji	
ADAMCZUK	2018-06-15 14:19:07	W trakcie realizacji	
ADAMCZYK	2018-06-15 14:21:29	W trakcie realizacji	
ADAMEK	2018-06-15 14:29:03	W trakcie realizacji	
ADAMIAK	2018-06-15 15:19:41	W trakcie realizacji	
ADAMIEC	2018-06-15 15:19:51	W trakcie realizacji	
ADAMKIEWICZ	2018-06-15 15:28:17	W trakcie realizacji	
ADAMOWICZ	2018-06-15 14:45:42	W trakcie realizacji	

Ryc. 1. Widok haseł z pierwszej strony listy nazwisk (wersja edycyjna programu)

kowników nazwisk na wydrukach, poprawiono sposób zapisów danych w różnych sekcjach każdego hasła (m.in. literatura, strony www dotyczące nazwisk, zapisy historyczne). Wprowadzono korektę dotyczącą zapisów danych frekwencyjnych na mapach, usunięto także niepotrzebne elementy graficzne w hasłach. Obecnie testowane są kolejne wersje programu i jego możliwości w zakresie obsługi jednocześnie wielu danych, tak by nie spowalniało to tempa pracy nad samymi hasłami (ładowanie danych etc.). Warto przy tej okazji zauważyć, że poważnych i mniej poważnych, ale utrudniających lub wręcz uniemożliwiających prace zespołu poprawek komputerowo-informatycznych było bardzo wiele. Ich wprowadzenie było jednak konieczne, aby stały się widoczne prawidłowe zapisy stron w bibliografii źródłowej czy rozmieszczenie nazwisk. Aplikacja w późniejszym czasie będzie podstawą publikacji słownika w postaci witryny internetowej.

3. STRUKTURA ARTYKUŁU HASŁOWEGO. OPIS PRAC LEKSYKOGRAFICZNO-KOMPUTEROWYCH

Harmonogram wymusza stałą pracę całego zespołu merytorycznego. Jest to efekt bardzo dużej bazy hasłowej i konieczności wpisywania w jej obrębie wielu informacji pochodzących z innych danych tekstowych i internetowych. Są one wpisywane do odpowiednich modułów. Projekt jest zatem czaso- i pracochłonny.

Obecnie trwają prace głównie językoznawczo-leksykograficzne, obejmujące przede wszystkim edycję artykułów hasłowych. Ważna jest również stała korekta merytoryczna haseł w programie komputerowym. Konieczna okazała się także rozbudowa elementów koncepcyjnych słownika (np. dotyczących chronologii zapisów historycznych i ich liczby, perspektywy synchronicznej lub diachronicznej onomastykonu itp.).

Kolejne artykuły hasłowe są tworzone i uzupełnianie w ramach ustalonej struktury (poniższe elementy graficzne przedstawiają hasło nie w postaci edycyjnej, do której mają dostęp uczestniczki projektu, lecz już w formie gotowego pliku do wydruku, który powstaje w wyniku zapisu wprowadzonych informacji).

Taka — jak sądzimy — przejrzysta struktura hasła zawierać będzie wszystkie potrzebne informacje zarówno dla językoznawców, jak i osób prywatnych, zainteresowanych historią swojego nazwiska. Zgodnie z tytułem projektu zrównoważone również w ten sposób zostaną informacje współczesne i historyczne.

3.1. Nazwisko (forma podstawowa)

Forma główna jest identyczna z tą formą nazwiskową, która znajduje się w bazie danych PESEL i stanowi tytuł artykułu hasłowego.

ADAMKIEWICZ

Szczegóły hasła

data wygenerowania: 15-06-2018 18:53:30

Hasło

ADAMKIEWICZ

Ryc. 2

3.2. Formy żeńskie nazwiska

Następnie omówione są formy żeńskie, nie tylko współczesne, ale i historyczne. Przykładowo, po hasle głównym *Kowal* umieszczona jest forma żeńska równa formalnie męskiej, czyli *Kowal*, następnie (jeśli takowe są poświadczone w materiałach źródłowych) formy żeńskie z formantem paradygmatycznym *-a*, następnie formy odmężowskie z sufiksami *-owa*, *-ina/-yna* (np. *Kowalowa* (*!Kowalewa*), *Kowalina*) i formy odojcowskie z sufiksami *-ówna*, *-anka* (np. *Kowalówna*, *Kowalanka*, *Kowalonka* (forma gwarowa) oraz inne: *Kowalicha*, *Kowalka*).

Nazwiska feminatywne, poświadczone w źródłach historycznych, nie zawsze tworzone są zgodnie z regułami, np. od męskiej formacji zakończonej na *-a* (*Mucha*) tworzy się także żeńskie formacje na *-owa*: *Muchowa*, a nie tylko na *-yna*: *Muszyna*. W przypadku formacji odojcowskich poświadczony jest zapis *Nowaczanka* (od *Nowak*), a nie *Nowakówna* (czasami występują obie formy równocześnie). W takim przypadku w hasle pokazane są obie formacje żeńskie. Wśród niektórych nazwisk żeńskich, zazwyczaj na Śląsku, poświadczone są historyczne formacje z niemieckim sufiksem żeńskim *-in*, np. *Cieślikin* (z XVIII w.), który jest odpowiednikiem polskiego sufiksu *-owa*.

Formy	<p>forma równa formalnie męskiej: Adamkiewicz</p> <p>forma żeńska z formantem paradygmatycznym <i>-a</i>:</p> <p>forma z sufiksem <i>-owa</i>, <i>-ina/-yna</i>: Adamkiewiczowa</p> <p>forma z sufiksem <i>-ówna</i>, <i>-anka</i>: Adamkiewiczówna</p> <p>inne:</p> <p>komentarz: Formant <i>-owa</i> tworzy nazwiska odmężowskie, zaś formant <i>-ówna</i> odojcowskie. Obecnie nazwiska w takim kształcie kobiety używają zwyczajowo.</p>
-------	---

Ryc. 3.

Odnotowane formy często są opatrzone komentarzem wyjaśniającym, np.: „Formant *-owa* tworzy nazwiska odmężzowskie, zaś formant *-ówna* odojcowskie. Obecnie nazwiska w takim kształcie kobiety używają zwyczajowo. Natomiast nazwiska odmężzowskie z formantami *-ina*, *-icha* (charakterystyczne na Kresach Wschodnich), *-ka*, *-ewa* oraz odojcowskie z formantami *-anka*, *-onka* znane są w języku mówionym”.

3.3. Liczba użytkowników danego nazwiska w Polsce oraz liczba kobiet/mężczyzn noszących to nazwisko

Informacje te podane są według bazy danych PESEL z 2014 r.

Liczba użytkowników i ranga w Polsce	Ogólna liczba: 3507 Kobiety: 1832 Mężczyźni: 1675
--------------------------------------	---

Ryc. 4.

3.4. Z a p i s y

Rubryka „Zapisy” (w edycyjnej postaci programu) zawiera kod, czyli skrót słownika, rok jego wydania, tom i stronę oraz cytat źródłowy, a także rok, z którego on pochodzi. Najstarsze zapisy, z XII–XV w., pochodzą ze „Słownika staropolskich nazw osobowych”. Okres średniopolski reprezentują zapisy z „Antroponimii Polski od XVI do końca XVIII wieku”. Materiał źródłowy wyekscerpowano także ze słownika historyczno-etymologicznego „Nazwiska Polaków” autorstwa K. Rymuta i opracowań monograficznych dotyczących nazewnictwa osobowego różnych regionów Polski, a zawierających poświadczenia z XVIII i XIX w. Zapisy zawierają nazwiska męskie i żeńskie (w tym nazwy żon i córek) oraz ich warianty fonetyczne i graficzne, nieraz też formy gwarowe występujące w każdym z wymienionych wieków. Współcześnie warianty te występują jako odrębne nazwiska, co zostaje pokazane w etymologii. Końcowo przyjmuje to następującą postać:

Zapisy	<ul style="list-style-type: none"> • Adamkiewicz, Jadamkiewicz RymNPo11 • Nicolaus Adamcouicz de Bandcouicz 1400 SSNO114 • Petrum Adamkiewicz, praecentorem protunc ecclesiae Lutomiensis 1728 AntrP187 • Catharinam Adamkiewiczzowna, virginem (de Lutomiensk) 1729 AntrP187 • Regina Kotlarska Adamkiewiczzowa de oppido (Lutomiensk) 1734 AntrP187 • Adamkewitz 1869 GóPw15
--------	--

Ryc. 5.

3.5. Pochodzenie, możliwe i prawdopodobne etymologie oraz motywacje

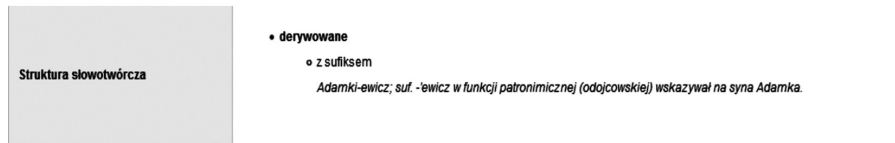
Dwuelementowy system nazewniczy (imię + drugie określenie) kształtował się w Polsce stopniowo, począwszy od XIII–XIV w. Wcześniej używano z zasady tylko jednego określenia — imienia. Drugie, dodatkowe określenie, jeszcze nie dziedziczne, pojawiło się najpierw u szlachty, następnie u mieszczan, najpóźniej zaś u chłopów. Dziedzicznym określeniem (nazwiskiem) stawało się ono stopniowo, proces ten zakończył się ostatecznie w XVIII w. Pochodzenie nazwisk było różne: były wśród nich określenia odmiejscowe (od nazwy miejscowości, z której pochodził lub którą posiadał dany człowiek); określenia pochodzące od imion (zarówno chrześcijańskich, jak i staropolskich imion złożonych) w postaci pełnej, skróconej, albo zdrobniałej; wreszcie określenia typu przezwiskowego, charakteryzujące (pod względem cech fizycznych i psychicznych lub wykonywanego zawodu), pochodzące od nazw pospolitych. Taki był stan wyjściowy. Dziś trudno bez dodatkowych danych (których ze względu na upływ czasu bardzo często brakuje) jednoznacznie zinterpretować pod względem etymologicznym poszczególne nazwiska, stąd w słowniku często podaje się kilka możliwości i różne motywacje (dwie, czasem nawet trzy).

Pochodzenie, możliwe prawdopodobne etymologie i motywacje	<ul style="list-style-type: none"> • od nazwy własnej <ul style="list-style-type: none"> o odmiennie Adam-ki-ewicz, od nazwiska Adam-ek, utworzonego od imienia biblijnego Adam o niejasnej etymologii: hebr. <i>adhamah</i> 'ziemia', sumer. <i>ada-mu</i> 'mój ojciec', akad. <i>ad-mu</i> 'narodzenie', arab. <i>adama</i> 'przyłgnąć', por. NCh
---	---

Ryc. 6.

3.6. Formy słowotwórcze nazwiska

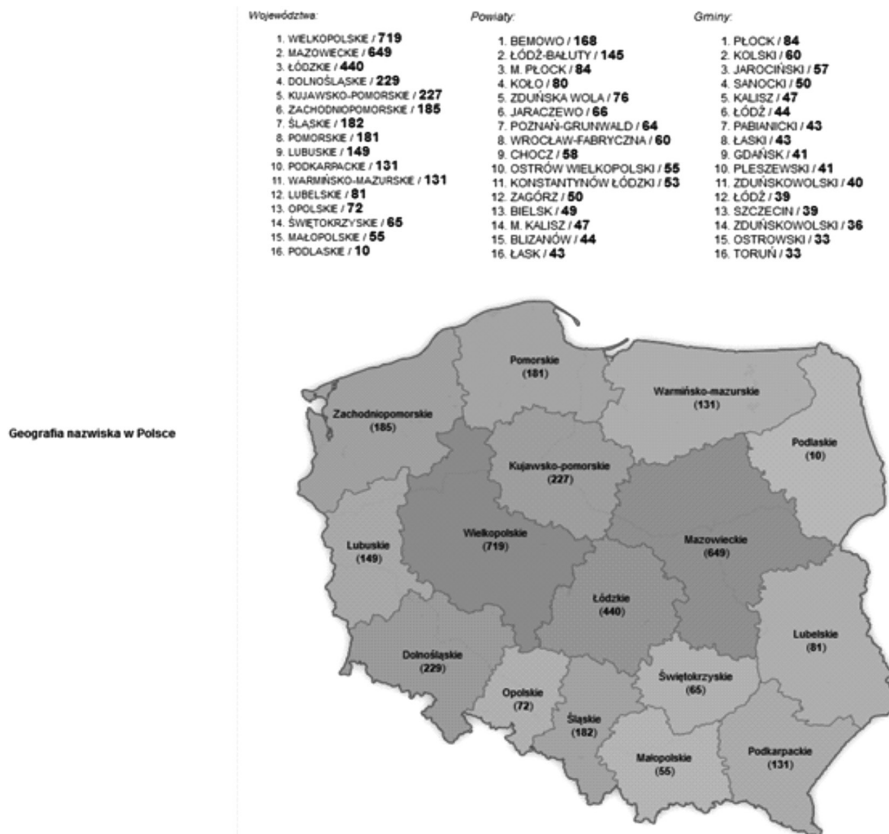
Ważnym elementem artykułu hasłowego jest opis budowy słowotwórczej nazwisk. Wyróżnia się nazwy derywowane z sufiksem lub z końcówką fleksyjną w funkcji formantu oraz nazwy niederywowane. W przypadku derywatów sufiksalnych i paradygmatacznych w sposób graficzny oddziela się sufiks lub końcówkę od podstawy, np. *Anton-owicz*, *Milew-ski*, *Bartk-owiak*, *Biel-a*. Pokazuje się przy tym różne możliwości motywacyjne nazwisk, np. *Abramcz-yk* < n. os. *Abramek* lub *Abram-czyk* < n. os. *Abram*; *Brzozow-ski* < n. m. typu *Brzozów*, *Brzozowa* lub *Brzoz-owski* < n. m. *Brzoza*; *Bieńk-owska* (fem. lub masc.) < n. m. *Bieńki* lub n. os. *Bieniek* bądź *Bieńkowski-a* < nazwiska męskiego *Bieńkowski*. Nazwiska typu *Bębenek*, *Boczek*, *Dąbek*, mające odpowiedniki formalne w planie apelatywnym, uznaje się zasadniczo za nazwy niederywowane. Formy motywowane słowotwórczo opatruje się ponadto komentarzem dotyczącym funkcji sufiksu (patronimicznej, zależnościowej, charakteryzującej, deminutywnej, hipokorystycznej, strukturalnej i in.) w momencie powstania nazwy.

Ryc. 7.

3.7. Geografia nazwisk w Polsce wraz z frekwencją

Informacja o geograficznej lokacji nazwiska na terenie Polski ma charakter wizualny. Pokazuje frekwencję nazwiska w 16 województwach (według obecnego podziału administracyjnego). Dodatkowo różne odcienie barwy żółtej i brązowej wskazują na „nasilenie” danego nazwiska na pewnym obszarze.

Ryc. 8.

3.8. Rozmieszczenie i frekwencja nazwiska poza Polską

Frekwencja nazwisk polskich poza Polską podawana jest wedle dostępnych w internecie stron poświęconych frekwencji i rozmieszczeniu nazwisk w poszczególnych krajach. Głównie dotyczy to krajów Europy Zachodniej. Nie ma jednak takich stron, które dotyczyłyby Europy Wschodniej, Węgier, Bułgarii.

Brane pod uwagę są postaci równobrzmiące z podstawowymi formami nazwisk polskich, wszakże bez polskich znaków diakrytycznych, oraz warianty graficzno-fonetyczne wynikające ze specyfiki poszczególnych języków: niemieckiego, francuskiego, angielskiego i innych. Tak więc liczba nosicieli poszczególnych nazwisk poza terytorium Polski jest sumą poszczególnych odmianek. Niekiedy w innych krajach występują równobrzmiące do polskich nazwiska o dużej frekwencji i innej motywacji niż w przypadku nazwiska polskiego. Wówczas odnotowywana jest informacja o możliwym innym pochodzeniu takiego nazwiska. W uwagach podaje się ponadto ewentualne sposoby przystosowania polskiego nazwiska do ortografii i fonetyki języka obcego.

Rozmieszczenie nazwiska w innych krajach	<ul style="list-style-type: none"> • Francja / liczba wystąpień: 451 / źródło: http://www.journaldesfemmes.com/nom-de-famille • Niemcy / liczba wystąpień: 109 / źródło: http://www.verwandl.de • Belgia / liczba wystąpień: 17 / źródło: www.familienaam.be • Holandia / liczba wystąpień: 5 / źródło: http://www.meertens.knaw.nl/nfd/ • Włochy / liczba wystąpień: 5 / źródło: http://www.gens.info/italy/ • Norwegia / liczba wystąpień: 4 / źródło: http://www.ssb.no/nam • Szwecja / liczba wystąpień: 2 / źródło: http://scb.scb.se/Pages/NameSearch • Szwajcaria / liczba wystąpień: 2 / źródło: http://www.verwandl.ch • Czechy / liczba wystąpień: 1 / źródło: http://www.kdejsmelcz
--	---

Ryc. 9.

3.9. Warianty

W tym fragmencie opisu uwzględnia się fonetyczne i graficzne odmianki nazwiska, zarówno te, które funkcjonują współcześnie jako odrębne antroponimy, jak i formy znane jedynie ze źródeł historycznych. Objasnienia nazw wariantywnych umieszcza się w punkcie „Komentarz do wariantów nazwiska”. Zwraca się tu uwagę m.in. na postaci nazw pochodzenia gwarowego, np. z typowo śląskim sufiksem *-ok* w miejsce *-ak* (*Antoniok*, *Drewniok*), z *-orz* zamiast *-arz* (*Babiorz*), z prefiksalnymi spółgłoskami protetycznymi *J-* (np. *Jantkowiak*) i *H-* (*Habranczyk*), z cechą mazurzenia (*Cubak*, por. *Czubak*).

Ponadto omawia się warianty odzwierciedlające inne zjawiska językowe, takie jak: zgodna z wymową realizacja samogłosek nosowych (*Dombek*), ubezdźwięcznienie (*Babiasz*, por. *Babiarz*), artykulacja samogłosek przed spółgłoskami półotwartymi (*Bil*, por. *Biel*, *Brela*, por. *Bryła*). Wskazuje się także odmianki z wpływem fonetyki czeskiej lub kresowej (*Bohdan*), nawiązujące do grafii niemieckiej (*Bogatzki*) czy odzwierciedlające różne sposoby przyswajania nazw obcych na

gruncie rodzimym (np.: *Ferencz, Ferens, Ferens, Ferenz, Ferendz, Ferentz, Feranc, Feręć, Ferec, Ferync, Fierens, Farenc, Perenc, Perens*, por. Ferenc). W uzasadnionych przypadkach podaje się frekwencję i geografie form wariantywnych.

Warianty nazwiska	Jadamkiewicz, Adamkowicz, Jadamkowicz
Komentarz do wariantów nazwiska	Formy z protetycznym nagłosowym J- i z wariantywnym sufiksem -owicz (-owicz po spółgłosce twardej, -ewicz po miękkiej na północy Polski - Wielkopolska, Mazowsze, w Małopolsce i na Śląsku tylko -owicz niezależnie od poprzedzającej spółgłoski).

Ryc. 10.

3.10. Informacje specjalne

Informacje zawarte w tej rubryce dotyczą m.in frekwencji i struktury nazwisk obcego pochodzenia. Tu mogą się także znaleźć objaśnienia ważniejszych typów polskich nazwisk oraz definicje niektórych pojęć i terminów onomastycznych.

Informacje specjalne	W przeszłości (por. materiał historyczny) i obecnie forma Adamkiewicz występuje najczęściej na Mazowszu (płockie, łódzkie) i w Wielkopolsce (kaliskie, poznańskie).
-----------------------------	---

Ryc. 11.

3.11. Strony internetowe

Ostatni element struktury hasłowej zawiera odniesienia do polskich stron internetowych, które zamieściły w różnym zakresie informacje o danym nazwisku. Portale te mogą mieć charakter genealogiczny, herbarzowy, rodzinny, historyczny, frekwencyjny. Tylko przykładowo można wymienić kilka z nich: Genealogiczna wyszukiwarka nazwisk „Geneszukacz”, Nazwiska polskie, My Heritage, Portal genealogiczny Genealogia Polaków, Genealogia. Stankiewiczze z przyjaciółmi, Genealogia polska. Genpol i wiele innych. Podawana jest nazwa portalu, adres internetowy i data dostępu. Słownik nie rozstrzyga o naukowości tych źródeł, wskazuje jedynie na możliwość skorzystania z nich.

Strony WWW	<ul style="list-style-type: none"> • Genealogia Polaków. Program Odtwarzania Tożsamości Polaków / link: http://www.genealogia.okiem.pl/wlasciele/index.php?nazwisko=Adamkiewicz/ / data dostępu: 2015-06-06 • Marek Jerzy Minakowski, Genealogia Potomków Sejmu Wielkiego / link: http://www.sejm-wielki.pl/n/Adamkiewicz/ / data dostępu: 2015-06-06 • Portal Nazwiska polskie / link: http://nazwiska-polskie.pl/Adamkiewicz/ / data dostępu: 2015-06-06
-------------------	--

Ryc. 12.

3.12. Literatura

Końcowy element struktury artykułu hasłowego stanowi literatura przedmiotu dotycząca nazwiska:

Literatura	<ul style="list-style-type: none"> • Słownik staropolskich nazw osobowych / rok: 1965/ tom: I • Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku / rok: 2007/ tom: I • K. Rymut, Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny / rok: 1999/ tom: I • H. Górniewicz, Słownik nazwisk mieszkańców Powiśla Gdańskiego / rok: 1992/ tom: I • Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku / rok: 2007/ tom: I • Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku / rok: 2007/ tom: I
------------	---

Ryc. 13.

Ogólna budowa artykułu hasłowego przedstawiona jest na ryc. 14.

4. DALSZY REALIZACJA PROJEKTU. PLANY NA LATA 2018–2019

Obecnie trwają prace leksykograficzno-komputerowe, których efektem będzie elektroniczny słownik 30 000 nazwisk najczęściej używanych współcześnie w Polsce, udostępniony w internecie wraz z narzędziami do wyszukiwania potrzebnych informacji.

Przed ostatecznym udostępnieniem słownika na stronie internetowej zespół autorski zamieści krótką syntezę dotyczącą m.in.: powstania i rozwoju kategorii nazwiska w Polsce, współczesnego systemu antroponimicznego, historii badań antroponimicznych, sposobu opracowania materiału, struktury artykułu hasłowego, wykazu skrótów źródeł i literatury, informacje o autorach i autorkach. Na potrzeby przeglądania słownika stworzona zostanie instrukcja dla użytkownika.

Antroponomastykon winien być przynajmniej częściową odpowiedzią na zainteresowanie społeczne tym dobrem osobistym i ponadosobistym, jakim jest nazwisko. W zamyśle ma to być słownik udostępniony szerokiemu kręgowi odbiorców (i w tym sensie popularny), lecz merytoryczny, osadzony w bogatej polskiej tradycji leksykograficzno-onomastycznej. Elektroniczna forma edycji spowoduje, że słownik w następnych latach będzie można uzupełniać o kolejne nazwiska i informacje, nowe zapisy źródłowe lub nową literaturę, pozwoli także na korektę i zmiany na podstawie aktualnego stanu wiedzy o antroponimach.

Słownik wpisuje się w ogólny trend leksykografii europejskiej i polskiej do prezentacji materiałów onimicznych w formie elektronicznej (istnieją już lub powstają obecnie internetowe edycje „Słownika polszczyzny XVII i pierwszej połowy XVIII wieku”, „Wielkiego słownika języka polskiego”, „Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce”, „Elektronicznego słownika hydronimów Polski”). Sześciuosobowy zespół onomastyczny pracujący nad projektem stanowią językoznawczynie, które od lat biorą udział w tworzeniu różnych słowników nazw własnych.

Mamy nadzieję, że słownik stanie się także podstawą syntez i opracowań antroponimicznych, pomocą dla językoznawców, badaczy kultury, antropologów, socjologów, historyków. Stałoby się to zwłaszcza możliwe wówczas, gdyby — już poza projektem — stworzyć takie oprogramowanie, które umożliwiłoby kwe-

ADAMKIEWICZ							
Szczegóły hasła							
data wygenerowania: 15-06-2018 18:53:30							
Hasło	ADAMKIEWICZ						
Formy	<p>forma nielna formalnie męskiej: Adamkiewicz</p> <p>forma żeńska z formantem paradigmatycznym -a:</p> <p>forma z sufiksem -owa -inajny: Adamkiewiczowa</p> <p>forma z sufiksem -ówna -anka: Adamkiewiczówna</p> <p>inne:</p> <p>komplement: Formant -owa tworzy nazwiska odmieńskie, zaś formant -ówna odcjowskie. Obecnie nazwiska w takim kształcie kobiety stwarzają wyjątek.</p>						
Liczba użytkowników i ranga w Polsce	<p>Opinia liczba: 3597</p> <p>Kobiet: 1832</p> <p>Mężczyzn: 1675</p>						
Zapisy	<ul style="list-style-type: none"> Adamkiewicz, Jadamskiewicz Rym/Pol/1 Bicentennial Adamkiewicz de Benedicowicz: 1400 SSNO/14 Petrus Adamkiewicz, Praefectorem privatis ecclesialis Lutomienis: 1729 Andr/187 Catharism Adamkiewiczowia, virginem (de Lutomiersk): 1729 Andr/187 Regina Kotarska Adamkiewiczowia de opelio (Lutomiersk): 1734 Andr/187 Adamkewitz 1869 Gdr/Pol/15 						
Pochodzenie, możliwe prawdopodobne etymologiczne i motywacje	<ul style="list-style-type: none"> od nazwy własnej <ul style="list-style-type: none"> o odmienne <ul style="list-style-type: none"> Adam-ek-ewicz, od nazwiska Adam-ek, utworzonego od imienia biblijnego Adama o niejasnej etymologii; hebr. admahm 'ziemia', sumer. ada-mu 'mój ojciec', akad. ad-mu 'narodzenie', arab. adma 'przypięcie'; por. NCh 						
Struktura słowotwórcza	<ul style="list-style-type: none"> derywowe <ul style="list-style-type: none"> = z sufiksem <ul style="list-style-type: none"> Adamki-ewicz, suf. -ewicz w funkcji patronimicznej (odcjowskiej) wskazywał na syna Adama 						
Geografia nazwiska w Polsce	<table border="0"> <tr> <td>Województwa:</td> <td>Powiaty:</td> <td>Gminy:</td> </tr> <tr> <td> 1. WIELKOPOLSKIE / 719 2. MAZOWIECKIE / 649 3. ŁÓDZKIE / 440 4. DOLNOŚLĄSKIE / 229 5. KUJAWSKO-POMORSKIE / 227 6. ZACHODNIOPOMORSKIE / 185 7. ŚLĄSKIE / 182 8. POMORSKIE / 181 9. LUBUSKIE / 149 10. PODKARPACKIE / 131 11. WARMIŃSKO-MAZURSKIE / 131 12. LUBELSKIE / 81 13. OPOLSKIE / 72 14. ŚWIĘTOKRZYSKIE / 65 15. MAŁOPOLSKIE / 65 16. PODŁASKIE / 10 </td> <td> 1. BEMOWO / 168 2. ŁÓDŹ-BALUTY / 145 3. M. PŁOCK / 84 4. KÓŁKO / 80 5. ZDUŃSKA WOLA / 76 6. JARACZEWÓ / 68 7. POZNAŃ-GRUNWALD / 64 8. WROCŁAW-FABRYCZNA / 60 9. CHOŹCZ / 58 10. OSTROW WIELKOPOLSKI / 55 11. KONSTANTYNÓW-ŁÓDZKI / 53 12. ZAGÓRZ / 50 13. BIELSK / 49 14. M. KAŁISZ / 47 15. BULANÓW / 44 16. ŁASK / 43 </td> <td> 1. PŁOCK / 84 2. KÓLSKI / 80 3. JAROCINSKI / 57 4. ŚWACIŃSKI / 50 5. KAŁISZ / 47 6. ŁÓDŹ / 44 7. PĄBNIANIKI / 43 8. ŁASKI / 43 9. GEMARSKI / 41 10. PLESZEWSKI / 40 11. ZDUŃSKOWOLSKI / 40 12. ŁÓDŹ / 39 13. SZCZECIŃ / 39 14. ZDUŃSKOWOLSKI / 36 15. OSTROWSKI / 33 16. TORUŃ / 33 </td> </tr> </table>	Województwa:	Powiaty:	Gminy:	1. WIELKOPOLSKIE / 719 2. MAZOWIECKIE / 649 3. ŁÓDZKIE / 440 4. DOLNOŚLĄSKIE / 229 5. KUJAWSKO-POMORSKIE / 227 6. ZACHODNIOPOMORSKIE / 185 7. ŚLĄSKIE / 182 8. POMORSKIE / 181 9. LUBUSKIE / 149 10. PODKARPACKIE / 131 11. WARMIŃSKO-MAZURSKIE / 131 12. LUBELSKIE / 81 13. OPOLSKIE / 72 14. ŚWIĘTOKRZYSKIE / 65 15. MAŁOPOLSKIE / 65 16. PODŁASKIE / 10	1. BEMOWO / 168 2. ŁÓDŹ-BALUTY / 145 3. M. PŁOCK / 84 4. KÓŁKO / 80 5. ZDUŃSKA WOLA / 76 6. JARACZEWÓ / 68 7. POZNAŃ-GRUNWALD / 64 8. WROCŁAW-FABRYCZNA / 60 9. CHOŹCZ / 58 10. OSTROW WIELKOPOLSKI / 55 11. KONSTANTYNÓW-ŁÓDZKI / 53 12. ZAGÓRZ / 50 13. BIELSK / 49 14. M. KAŁISZ / 47 15. BULANÓW / 44 16. ŁASK / 43	1. PŁOCK / 84 2. KÓLSKI / 80 3. JAROCINSKI / 57 4. ŚWACIŃSKI / 50 5. KAŁISZ / 47 6. ŁÓDŹ / 44 7. PĄBNIANIKI / 43 8. ŁASKI / 43 9. GEMARSKI / 41 10. PLESZEWSKI / 40 11. ZDUŃSKOWOLSKI / 40 12. ŁÓDŹ / 39 13. SZCZECIŃ / 39 14. ZDUŃSKOWOLSKI / 36 15. OSTROWSKI / 33 16. TORUŃ / 33
Województwa:	Powiaty:	Gminy:					
1. WIELKOPOLSKIE / 719 2. MAZOWIECKIE / 649 3. ŁÓDZKIE / 440 4. DOLNOŚLĄSKIE / 229 5. KUJAWSKO-POMORSKIE / 227 6. ZACHODNIOPOMORSKIE / 185 7. ŚLĄSKIE / 182 8. POMORSKIE / 181 9. LUBUSKIE / 149 10. PODKARPACKIE / 131 11. WARMIŃSKO-MAZURSKIE / 131 12. LUBELSKIE / 81 13. OPOLSKIE / 72 14. ŚWIĘTOKRZYSKIE / 65 15. MAŁOPOLSKIE / 65 16. PODŁASKIE / 10	1. BEMOWO / 168 2. ŁÓDŹ-BALUTY / 145 3. M. PŁOCK / 84 4. KÓŁKO / 80 5. ZDUŃSKA WOLA / 76 6. JARACZEWÓ / 68 7. POZNAŃ-GRUNWALD / 64 8. WROCŁAW-FABRYCZNA / 60 9. CHOŹCZ / 58 10. OSTROW WIELKOPOLSKI / 55 11. KONSTANTYNÓW-ŁÓDZKI / 53 12. ZAGÓRZ / 50 13. BIELSK / 49 14. M. KAŁISZ / 47 15. BULANÓW / 44 16. ŁASK / 43	1. PŁOCK / 84 2. KÓLSKI / 80 3. JAROCINSKI / 57 4. ŚWACIŃSKI / 50 5. KAŁISZ / 47 6. ŁÓDŹ / 44 7. PĄBNIANIKI / 43 8. ŁASKI / 43 9. GEMARSKI / 41 10. PLESZEWSKI / 40 11. ZDUŃSKOWOLSKI / 40 12. ŁÓDŹ / 39 13. SZCZECIŃ / 39 14. ZDUŃSKOWOLSKI / 36 15. OSTROWSKI / 33 16. TORUŃ / 33					
Rozmieszczenie nazwiska w innych krajach	<ul style="list-style-type: none"> Francja / liczba wystąpień: 451 / źródło: http://www.journaldefamnes.com/nom-de-famille Niemcy / liczba wystąpień: 109 / źródło: http://www.familysearch.org Belgia / liczba wystąpień: 17 / źródło: http://www.familysearch.org Holandia / liczba wystąpień: 4 / źródło: http://www.familysearch.org Włochy / liczba wystąpień: 5 / źródło: http://www.geni.it/individual Norwegia / liczba wystąpień: 4 / źródło: http://www.familysearch.org Szwajcaria / liczba wystąpień: 2 / źródło: http://www.familysearch.org Czechy / liczba wystąpień: 1 / źródło: http://www.familysearch.org 						
Warianty nazwiska	Jadamkiewicz, Adamkowicz, Jadamkowicz						
Komentarz do wariantów nazwiska	Formy z protylem nagleśowym, tj. z wariantowym sufiksem -owicz (= ewicz po spółgłosce twardej) - ewicz po miękkiej) na północny wschód Wielkopolski, Mazowiecki i Śląsku (tj. ewicz nieobecny od poprzedzającej spółgłoski).						
Informacje specjalne	W przeszłości (por. materiał historyczny) i obecnie forma Adamkiewicz występuje najczęściej na Mazowszu (płocki, łódzki) i Wielkopolsce (kałiski, poznański).						
Strony WWW	<ul style="list-style-type: none"> Genealogia Polaków. Program Odtwarzania Tożsamości Polaków / link: http://www.genealogia.opiek.pl/wlasosciciele Marek Jerzy Mińkowski, Genealogia Potomków Sejmu Wielkiego / link: http://www.sejm-wielki.pl/Adamkiewicz/ data dostępu: 2015-06-09 Portal Nazwiska polskie / link: http://nazwiska-polskie.pl/Adamkiewicz/ data dostępu: 2015-06-06 						
Literatura	<ul style="list-style-type: none"> Słownik staropolskich nazw osobowych / rok: 1965/ tom: I Antroponomia Polaków od XVI do końca XVIII wieku / rok: 2007/ tom: I K. Ryński, Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny / rok: 1999/ tom: I R. Górniewicz, Słownik nazwisk mieszkańców Powiatu Łódzkiego / rok: 1992/ tom: I Antroponomia Polaków od XVI do końca XVIII wieku / rok: 2007/ tom: I Antroponomia Polaków od XVI do końca XVIII wieku / rok: 2007/ tom: I 						

Ryc. 14

rendę słownika według różnych kryteriów. Jego zastosowanie byłoby pomocne w badaniach antroponimicznych w ujęciu diachronicznym i typologicznym. Ponadto słownik może być przydatny w różnych instytucjach, np. w Urzędach Stanu Cywilnego, a tym samym mieć znaczenie społeczne. Powinien stać się także ważnym ogniwem w przygotowywaniu europejskiego słownika nazwisk.

LITERATURA

- Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku. T. I. Red. A. Cieślíkowa. Kraków: Lexis, 2007. T. II–IV. Red. A. Cieślíkowa, współpr. K. Skowronek. Kraków: Lexis, 2009–2013. T. V–VI. Red. A. Cieślíkowa, współpr. H. Górny, K. Skowronek. Kraków: Lexis, 2015–2016.
- B a u m a n, Z. (2006). *Płynna nowoczesność*. Przeł. T. Kunz. Kraków: Wyd. Literackie.
- G i d d e n s, A. (2006). *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*. Warszawa: PWN
- G ó r n y, H., S k o w r o n e k, K. (2017). Antroponimia Polski — czy „koniec historii”? *Onomastica*, LXI/1, s. 241–255.
- H e u s e r, R., S c h e l l e r, A. (2018). „Das Digitale Familiennamenwörterbuch Deutschlands”. *Möglichkeiten und Perspektiven der digitalen Familiennamenlexikographie*. *Onomastica* LXII, s. 281–298.
- R y m u t, K. (1999–2001). *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*. T. I–II. Kraków: Wyd. IJP–DWN.
- Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych (1995–2001). Red. A. Cieślíkowa, M. Malec, K. Rymut. Cz. 1–7, Kraków 1995–2002.
- Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych. (1992–1994). Wyd. K. Rymut. T. I–X. Kraków: IJP PAN.
- Słownik staropolskich nazw osobowych. Red. W. Taszycki. T. I–VI. Wrocław: Ossolineum, 1965–1983. T. VII: Suplement. Oprac. pod kier. M. Malec. Wrocław: Ossolineum, 1984–1987.

“THE MOST POPULAR SURNAMES IN POLAND — PAST AND PRESENT. E-DICTIONARY”. PROGRESS REPORT

SUMMARY

The authors discuss the main premises of the project “The most popular surnames in Poland — past and present. E-dictionary” which has been in development since July 2014 in IJP PAN in Krakow. They also present its basic aims and functions, progress already made and they compare it with other dictionaries of surnames. The authors describe several aspects of the dictionary related to IT and computers but also those concerned with onomastics and lexicography. Additionally, they pay particular attention to the information contained in specific parts of each entry.

Key words: dictionary of surnames, Polish surname, PESEL surname database, entry structure, frequency of a surname, surname geography